

**Силабус
вибіркового компоненту**

Бортові обчислювальні комплекси транспортних засобів

Назва дисципліни:	Бортові обчислювальні комплекси транспортних засобів
Рівень вищої освіти:	Перший (бакалаврський)
Сторінка курсу в Moodle:	https://dl2022.khadi-kh.com/course/view.php?id=4701
Обсяг освітнього компоненту	4 кредити
Форма підсумкового контролю	залік
Консультації:	за графіком
Назва кафедри:	кафедра автомобільної електроніки
Мова викладання:	українська
Керівник курсу:	Богаєвський Олександр Борисович, д.т.н., проф..
Контактний телефон:	095-815-33-03
E-mail:	bogaevski.a@gmail.com

Короткий зміст освітнього компоненту:

Метою є забезпечення теоретичної та практичної підготовки фахівців, які б набули спеціалізованих концептуальних знань, що включають сучасні наукові здобутки у сфері електромобілів та енергозберігаючих технологій та в галузі електричної інженерії, створити основу для їх оригінального мислення, осмислення проблем та проведення досліджень як у галузі, так і на межі галузей знань.

Предмет: теоретичні та методологічні основи, методичні положення наукових напрямків у сфері електромобілів та енергозберігаючих технологій та в галузі електричної інженерії.

Основними завданнями вивчення навчальної дисципліни є: забезпечити необхідний рівень знань з організації інформаційних комп'ютерних систем автомобільного транспорту і виконання проектних, технологічних та експлуатаційних розробок за рахунок ефективного використання персональних комп'ютерів (ПК).

Передумови для вивчення освітнього компоненту:

Наявність знань з електроніки і мікросхемотехніки, мікропроцесорних пристроїв у відповідності з першим рівнем вищої освіти освітнього кваліфікаційного рівня бакалавр.

Компетентності, яких набуває здобувач:

Загальні компетентності:

- Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу;
- Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;
- Здатність до пошуку, обробки та аналізу інформації з різних джерел за допомогою сучасних інформаційних та комунікаційних технологій;
- Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

Спеціальні (фахові) компетентності:

- Здатність вирішувати практичні задачі із застосуванням систем автоматизованого проектування і розрахунків (САПР);
- Здатність вирішувати практичні задачі із залученням методів математики, фізики та електротехніки;

Здатність вирішувати комплексні спеціалізовані задачі і практичні проблеми, пов'язані з роботою електричних машин, апаратів та автоматизованого електроприводу;

Усвідомлення необхідності підвищення ефективності електроенергетичного, електротехнічного та електромеханічного устаткування;

Здатність оперативно вживати ефективні заходи в умовах надзвичайних (аварійних) ситуацій в електроенергетичних і електромеханічних системах.

Результати навчання відповідно до освітньої програми:

Застосовувати прикладне програмне забезпечення, мікроконтролери та мікропроцесорну техніку для вирішення практичних проблем у професійній діяльності;

Здійснювати аналіз процесів в електроенергетичному, електротехнічному та електромеханічному обладнанні, відповідних комплексах і системах;

Обирати і застосовувати придатні методи для аналізу і синтезу електромеханічних та електроенергетичних систем із заданими показниками;

Вміти самостійно вчитися, опановувати нові знання і вдосконалювати навички роботи з сучасним обладнанням, вимірювальною технікою та прикладним програмним забезпеченням;

Знати принцип роботи механічних та електромеханічних систем транспорту та розуміти можливості їх розвитку та вдосконалення за рахунок використання електронних систем управління.

Тематичний план

№ теми	Назва тем (ЛК, ЛР, ПР, СЗ, СР)	Кількість годин
		очна
1	ЛК Особливості роботи БОК в контурі управління ТЗ	2
	ПЗ Представлення інформації в БОК	2
	СР Особливості вимірювання пройденої відстані	6
1	ЛК Структурна схема БОК і характеристика елементів	2
	ПЗ	
	СР Пристрої для вимірювання шляху	6
2	ЛК Схема загального алгоритму ПО БОК і його складові	4
	ПЗ Алгоритми арифметичного складання в БОК	2
	СР Вимірювання струму в ТЗ	6
2	ЛК Функціональні алгоритми і особливості їх реалізації	2
	ПЗ	
	СР Системи вимірювання витрат пального	6
3	ЛК Етапи синтезу БОК. Алгоритмічний синтез	2
	ПЗ Алгоритм знаходження модуля в БОК	2
	СР Прилади вимірювання витрат повітря	6
3	ЛК Логічний та конструктивний етапи синтезу БОК	2
	ПЗ	
	СР Системи вимірювання малих переміщень і кутів	5
3	ЛК Узагальнені показники ефективності БОК	2
	ПЗ Алгоритми арифметичного віднімання в БОК	2
	СР Вимірювання тиску в ТЗ	5
4	ЛК Характеристика сигналів, що циркулюють в БОК	2
	ПЗ	
	СР Вимірювання напруги і потужності	6
4	ЛК Визначення періоду дискретизації в часі із заданої	4

	похибки	
	ПЗ Алгоритми арифметичного віднімання в БОК	2
	СР Вимірювання струму в бортових системах	5
4	ЛК Визначення кроку дискретизації за рівнем із заданої похибки	2
	ПЗ	
	СР Сигнал управління виконавчими механізмами типу ШИМ	6
5	ЛК Узгодження аналогових датчиків з мікроконтролером	2
	ПЗ Алгоритми сортування даних в БОК	2
	СР Алгоритм задатчика інтенсивності	4
5	ЛК Узгодження бінарних датчиків з мікроконтролером	2
	ПЗ	
	СР Алгоритм задатчика інтенсивності	4
5	ЛК Узгодження виконавчих механізмів з мікроконтролером	2
	ПЗ Алгоритми логічних операцій в БОК	2
	СР Типові алгоритми БОК для автономного ведення ТЗ	4
5	ЛК АЦП і ЦАП перетворювачі в БОК	2
	ПЗ	
	СР Типові алгоритми БОК для автономного ведення ТЗ	3
Разом	ЛК	32
	ПЗ	16
	СР	72

Методи навчання:

- 1) словесні: 1.1 традиційні: лекції, розповідь, коментарі, пояснення, тощо;
- 1.2 інтерактивні (нетрадиційні): проблемні лекції, дискусії тощо;
- 2) наочні: метод ілюстрацій, метод демонстрацій
- 3) 3.1 традиційні: практичні заняття, семінари;
- 3.2 інтерактивні (нетрадиційні): семінари-дискусії, метод мозкової атаки.

Система оцінювання та вимоги:

Поточна успішність

1 Поточна успішність здобувачів за виконання навчальних видів робіт на навчальних заняттях і за виконання завдань самостійної роботи оцінюється за допомогою чотирибальної шкали оцінок з наступним перерахуванням у 100-бальною шкалу. Під час оцінювання поточної успішності враховуються всі види робіт, передбачені навчальною програмою.

1.1 Лекційні заняття оцінюються шляхом визначення якості виконання конкретизованих завдань.

1.2 Практичні заняття оцінюються якістю виконання контрольного або індивідуального завдання, виконання та оформлення практичної роботи.

2 Оцінювання поточної успішності здобувачів вищої освіти здійснюється на кожному практичному занятті (лабораторному чи семінарському) за чотирибальною шкалою («5», «4», «3», «2») і заносяться у журнал обліку академічної успішності.

– «відмінно»: здобувач бездоганно засвоїв теоретичний матеріал, демонструє глибокі знання з відповідної теми або навчальної дисципліни, основні положення;

– «добре»: здобувач добре засвоїв теоретичний матеріал, володіє основними аспектами з першоджерел та рекомендованої літератури, аргументовано викладає його; має практичні навички, висловлює свої міркування з приводу тих чи інших

проблем, але припускається певних неточностей і похибок у логіці викладу теоретичного змісту або при аналізі практичного;

– «задовільно»: здобувач в основному опанував теоретичні знання навчальної теми, або дисципліни, орієнтується у першоджерелах та рекомендованій літературі, але непереконливо відповідає, плутає поняття, невпевнено відповідає на додаткові питання, не має стабільних знань; відповідаючи на питання практичного характеру, виявляє неточність у знаннях, не вміє оцінювати факти та явища, пов'язувати їх із майбутньою професією;

– «незадовільно»: здобувач не опанував навчальний матеріал теми (дисципліни), не знає наукових фактів, визначень, майже не орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, відсутнє наукове мислення, практичні навички не сформовані.

3 Підсумковий бал за поточну діяльність визнається як середньоарифметична сума балів за кожне заняття, за індивідуальну роботу, поточні контрольні роботи за формулою:

$$K^{поточ} = \frac{K1 + K2 + \dots + Kn}{n},$$

де $K^{поточ}$ – підсумкова оцінка успішності за результатами поточного контролю;

$K1, K2, \dots, Kn$ – оцінка успішності n -го заходу поточного контролю;

n – кількість заходів поточного контролю.

Оцінки конвертуються у бали згідно шкали перерахунку (таблиця 1).

Таблиця 1 – Перерахунок середньої оцінки за поточну діяльність у багатобальну шкалу

4-бальна шкала	100-бальна шкала	4- бальна шкала	100-бальна шкала	4- бальна шкала	100-бальна шкала	4- бальна шкала	100- бальна шкала
5	100	4,45	89	3,90	78	3,35	67
4,95	99	4,4	88	3,85	77	3,3	66
4,9	98	4,35	87	3,80	76	3,25	65
4,85	97	4,3	86	3,75	75	3,2	64
4,8	96	4,25	85	3,7	74	3,15	63
4,75	95	4,20	84	3,65	73	3,1	62
4,7	94	4,15	83	3,60	72	3,05	61
4,65	93	4,10	82	3,55	71	3	60
4,6	92	4,05	81	3,5	70	від 1,78 до 2,99	від 35 до 59
						повторне складання	
4,55	91	4,00	80	3,45	69	від 0 до 1,77	від 0 до 34
4,5	90	3,95	79	3,4	68	повторне вивчення	

Підсумкове оцінювання

1 Екзамен проводиться після вивчення всіх тем дисципліни і складається здобувачами вищої освіти в період екзаменаційної сесії після закінчення всіх аудиторних занять

2 До екзамену допускаються здобувачі вищої освіти, які виконали всі види робіт передбачені навчальним планом з дисципліни:

- були присутні на всіх аудиторних заняттях (лекції, семінари, практичні);
- своєчасно відпрацювали всі пропущені заняття;

- набрали мінімальну кількість балів за поточну успішність (не менше 36 балів, що відповідає за національною шкалою «3»);

Якщо поточна успішність з дисципліни нижче ніж 36 балів, здобувач вищої освіти має можливість підвищити свій поточний бал до мінімального до початку екзаменаційної сесії.

3 Оцінювання знань здобувачів при складанні екзамену здійснюється за 100-бальною шкалою.

Оцінювання знань здобувачів шляхом тестування здійснюється за шкалою:

- «Відмінно»: не менше 90 % правильних відповідей;
- «Дуже добре»: від 82 % до 89 % правильних відповідей;
- «Добре»: від 74 % до 81 % правильних відповідей;
- «Задовільно»: від 67 % до 73% правильних відповідей;
- «Задовільно достатньо»: від 60 % до 66 % правильних відповідей;
- «Незадовільно»: менше 60 % правильних відповідей.

4 Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни визначається як середньозважена оцінка, що враховує загальну оцінку за поточну успішність і оцінку за складання екзамену.

5 Розрахунок загальної підсумкової оцінки за вивчення навчальної дисципліни проводиться за формулою:

$$PK^{екз} = 0,6 \cdot K^{поточ} + 0,4 \cdot E,$$

де $PK^{екз}$ – підсумкова оцінка успішності з дисциплін, формою підсумкового контролю для яких є екзамен;

$K^{поточ}$ – підсумкова оцінка успішності за результатами поточного контролю (за 100-бальною шкалою);

E - оцінка за результатами складання екзамену (за 100-бальною шкалою).

0,6 і 0,4 – коефіцієнти співвідношення балів за поточну успішність і складання екзамену.

6 За виконання індивідуальної самостійної роботи та участь у наукових заходах здобувачам нараховуються додаткові бали.

6.1 Додаткові бали додаються до суми балів, набраних здобувачем вищої освіти за поточну навчальну діяльність (для дисциплін, підсумковою формою контролю для яких є залік), або до підсумкової оцінки з дисципліни, підсумковою формою контролю для якої є екзамен.

6.2 Кількість додаткових балів, яка нараховується за різні види індивідуальних завдань, залежить від їх об'єму та значимості:

- призові місця з дисципліни на міжнародному / всеукраїнському конкурсі наукових студентських робіт – 20 балів;
- призові місця з дисципліни на всеукраїнських олімпіадах – 20 балів;
- участь у міжнародному / всеукраїнському конкурсі наукових студентських робіт – 15 балів
- участь у міжнародних / всеукраїнських наукових конференціях студентів та молодих вчених – 12 балів;
- участь у всеукраїнських олімпіадах з дисципліни – 10 балів
- участь в олімпіадах і наукових конференціях ХНАДУ з дисципліни – 5 балів;
- виконання індивідуальних науково-дослідних (навчально-дослідних) завдань підвищеної складності – 5 балів.

6.3 Кількість додаткових балів не може перевищувати 20 балів.

7 Загальна підсумкова оцінка за вивчення навчальної дисципліни не може перевищувати 100 балів.

Загальна підсумкова оцінка за вивчення навчальної дисципліни визначається згідно

зі шкалою, наведеною в таблиці 2.

Таблиця 2 – Шкала оцінювання знань здобувачів за результатами підсумкового контролю з навчальної дисципліни

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою		Оцінка за шкалою ЄКТС	
	екзамен	залік	Оцінка	Критерії
90-100	Відмінно	Зараховано	A	Теоретичний зміст курсу освоєний цілком, без прогалин, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом сформовані, усі передбачені програмою навчання навчальні завдання виконані, якість їхнього виконання оцінено числом балів, близьким до максимального
80–89	Добре	Зараховано	B	Теоретичний зміст курсу освоєний цілком, без прогалин, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, усі передбачені програмою навчання навчальні завдання виконані, якість виконання більшості з них оцінено числом балів, близьким до максимального
75-79			C	Теоретичний зміст курсу освоєний цілком, без прогалин, деякі практичні навички роботи з освоєним матеріалом сформовані недостатньо, усі передбачені програмою навчання навчальні завдання виконані, якість виконання жодного з них не оцінено мінімальним числом балів, деякі види завдань виконані з помилками
67-74			D	Теоретичний зміст курсу освоєний частково, але прогалини не носять істотного характеру, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, більшість передбачених програмою навчання навчальних завдань виконано, деякі з виконаних завдань, можливо, містять помилки
60–66	Задовільно		E	Теоретичний зміст курсу освоєний частково, деякі практичні навички роботи не сформовані, багато передбачених програмою навчання навчальних завдань не виконані, або якість виконання деяких з них оцінено числом балів, близьким до мінімального.
35–59	Незадовільно	Не зараховано	FX	Теоретичний зміст курсу освоєний частково, необхідні практичні навички роботи не сформовані, більшість передбачених програм навчання навчальних завдань не виконано, або якість їхнього виконання оцінено числом балів, близьким до мінімального; при додатковій самостійній роботі над матеріалом курсу можливе підвищення якості виконання навчальних завдань (з можливістю повторного складання)

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою		Оцінка за шкалою ЄКТС	
	екзамен	залік	Оцінка	Критерії
0–34	Неприйнятно		F	Теоретичний зміст курсу не освоєно, необхідні практичні навички роботи не сформовані, усі виконані навчальні завдання містять грубі помилки, додаткова самостійна робота над матеріалом курсу не приведе до якого-небудь значущого підвищення якості виконання навчальних завдань (з обов'язковим повторним курсом)

Політика курсу:

- курс передбачає роботу в колективі, середовище в аудиторії є дружнім, творчим, відкритим до конструктивної критики;
- освоєння дисципліни передбачає обов'язкове відвідування лекцій і практичних занять, а також самостійну роботу;
- самостійна робота передбачає вивчення окремих тем навчальної дисципліни, які винесені відповідно до програми на самостійне опрацювання, або ж були розглянуті стисло;
- усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлений термін;
- якщо здобувач вищої освіти відсутній на заняттях з поважної причини, він презентує виконані завдання під час самостійної підготовки та консультації викладача;
- курсова робота повинна бути захищена не пізніше, ніж за тиждень до початку екзаменаційної сесії;
- під час вивчення курсу здобувачі вищої освіти повинні дотримуватись правил академічної доброчесності, викладених у таких документах: «Правила академічної доброчесності учасників освітнього процесу ХНАДУ» (https://www.khadi.kharkov.ua/fileadmin/P_Standart/pologeniya/stvnz_67_01_dobroch_1.pdf), «Академічна доброчесність. Перевірка тексту академічних, наукових та кваліфікаційних робіт на плагіат» (https://www.khadi.kharkov.ua/fileadmin/P_Standart/pologeniya/stvnz_85_1_01.pdf), «Морально-етичний кодекс учасників освітнього процесу ХНАДУ» (https://www.khadi.kharkov.ua/fileadmin/P_Standart/pologeniya/stvnz_67_01_MEK_1.pdf).
- у разі виявлення факту плагіату здобувач отримує за завдання 0 балів і повинен повторно виконати завдання, які передбачені у силабусі;
- списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних пристроїв). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування.

Рекомендована література:

1. Дистанційний курс: <https://dl2022.khadi-kh.com/course/view.php?id=4701>
2. T. Denton. Automobile Electrical and Electronic Systems. Routledge; 5th edition (September 12, 2017). – 674 p.
3. T. Denton. Electric and Hybrid Vehicles. Routledge; 2nd edition (June 10, 2020). – 222 p.
4. Кубата В.Г., Лубенець С.В., Фролов В.Я. Спеціалізовані електронні системи АТЗ. – Харків: ХНАДУ, 2011 р. – 272 с.
5. S. M. Veres, L. Molnar, N. K. Lincoln and C. P. Morice. Autonomous vehicle control systems — a review of decision making/. / Proc. IMechE Vol. 225 Part I: J. Systems and Control Engineering, 2018. 155-195. <https://journals.sagepub.com/doi/pdf/10.1177/20413041180394727>
6. Кашканов В. А., Кашканов А. А., Кужель В. П. Інформаційні системи і технології на автомобільному транспорті: навчальний посібник. Вінниця: ВНТУ, 2020. 105 с.
7. Jain L. C., Zhao X., Balas V. E. (ed.). Information Technology and Intelligent Transportation Systems: Proceedings of the 3rd International Conference on Information Technology and Intelligent Transportation Systems (ITITS 2018) Xi'an, China, September 15-16, 2018. – IOS Press, 2019. Т. 314.
8. Intelligent Transportation Systems – Problems and Perspectives Editors: Sladkowski, Aleksander, Pamuła, Wiesław (Eds.) 2016 – 235 p.
9. Advanced Technologies for Intelligent Transportation Systems Authors: Picone, M., Busanelli, S., Amoretti, M., Zanichelli, F., Ferrari, G.-L. 2015. 152 с.
10. Intelligent Systems: Models and Applications. Endre Pap Springer, Berlin, Heidelberg, 2013. - 210 p.
11. A. G. Ulsoy, H. Peng, M. Çakmakci. Automotive Control Systems. Cambridge University Press, 2014 p. – 408 p.
12. Кір'янов О. Ф., Мороз М. М., Бойко Ю. О. Інформаційні технології на автомобільному транспорті : навч. Посібник. Кременчук : Кременчуцький національний університет імені Михайла Остроградського, 2013. - 300 с.

Додаткові джерела:

1. McCluskey T. L. et al. (ed.). Autonomic road transport support systems. 2016. 320 p.
2. Schlingensiepen J. et al. Підвищення стійкості автомобільного транспорту в європейських містах і мегаполісах за рахунок розвитку автономних дорожньо-транспортних систем (ARTS). Sustainable Automotive Technologies 2013. - Springer, Cham, 2014. С. 201-210.
3. Щокін В. П. Інтелектуальні системи керування: аналітичний синтез та методи дослідження. Кривий Ріг : 2010. 264 с.

4. Malasek J. A set of tools for making urban transport more sustainable. *Transportation Research Procedia*. 2016. T. 14. C. 876-885.
5. W. B. Ribbens. Understanding Automotive Electronics: An Engineering Perspective, Eighth Edition, 18th June 2017, - 710 p.
<https://www.electronicdesign.com/markets/automotive/article/21805999/book-review-understanding-automotive-electronics-an-engineering-perspective-eighth-edition>
6. I. Husain. Electric and Hybrid Vehicles: Design Fundamentals. CRC Press; 2nd edition (August 9, 2012). – 524 p.
7. 11. P. Enge, N. Enge, S. Zoepf. Electric Vehicle Engineering. McGraw Hill; 1st edition (December 15, 2020)/ - 208 p.
8. C. Novara, C. Perlongo. Artificial intelligence on board: electric vehicle autonomous driving. April 2019, Politecnico di Torino, 73 s.
<https://webthesis.biblio.polito.it/10928/1/tesi.pdf>

Розробник (розробники)

силабусу навчальної дисципліни _____
підпис

Богаєвський О.Б.

Завідувач кафедри

підпис

Гнатов А.В.